MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-28 ta' Mejju, 2003

Citazzjoni Numru. 1344/2001/1

Mouana Bugeja

vs

Stephen Bugeja

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewwgu fit-13 ta' Mejju, 2000, kif jirrizulta mill-anness certifikat taz-zwieg.

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien wiehed ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewwga jew fuq id-dmirijiet jew drittijiet essenzjali.

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-eskluzzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga.

Illi, ghalhekk l-istess zwieg huwa null u bla effett *ai termini* ta' l-Artikolu 19(1d) u/jew l-Artikolu 19(1f) ta' l-Att XXXVII tal-1975 li jirregola z-Zwigijiet.

Illi l-istess attrici ghalhekk tablet li l-konvenut jghid ghaliex din l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex:

(i) Tiddikjara dan iz-zwieg null u bla ebda effett *ai termini* ta' l-Artikolu 19(1d) u/jew 19(1f) ta' l-Att XXXVII tal-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.

BI-ispejjez u l-konvenut ingunt minn issa in subizzjoni

Rat id-dikjarazzjoni attrici w il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol 3 u 4 tal-process;

Rat il-verbali tat-30 ta’ Mejju 2002, tat-13 ta’ Novembru 2002 fejn dehru l-partijiet u taw ruhhom b’notifikati bl-avviz tas-smiegh tal-kawza u bic-citazzjoni attrici, Dr Greta Mifsud Agius iddikjarat li ser tipprezenta xi affidavits u li m’ghandiex aktar provi, filwaqt li l-Qorti tat digriet ta’ affidavit lill-konvenut ta’ 40 jum.

Rat li ghalkemm debitament notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz ta’ smiegh tal-kawza, (verbal tat-13 ta’ Novembru 2002 - fol 13) il-konvenut Stephen Bugeja baqa’ ma prezenta l-ebda nota ta’ eccezzjonijiet u ghalhekk huwa kontumaci.

Rat in-nota ta’ l-attrici tal-20 ta’ Novembru 2002 fejn gew esebiti 3 affidavits (fol 15 sa fol 20).

Rat il-verbal tas-27 ta’ Marzu 2003 fejn dehret biss Dr Greta Mifsud Agius ghall-attrici li ddikjarat li m’ghandiex provi aktar u li l-kawza tista’ tibqa’ ghas-sentenza, ghalhekk il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 ta’ Mejju 2003.

Rat illi b'digriet tat-22 ta' Mejju 2003 fejn il-Qorti ordnat il-korrezzjoni fl-ewwel paragrafu tac-citazzjoni attrici fejn is-sena taz-zwieg ghandha tigi taqra bhala 2000 minflok 2001.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

(A) PROVI PRODOTTI

Illi **l-attrici Mouana Bugeja** xehdet premezz tal-procedura ta' l-affidavit fejn qalet illi:

"Jiena gejt hawn Malta xi tlett snin ilu sabiex niltaqa' ma' huti li kienu gew Malta xi snin qabel u zzewwgu u baqghu hawnhekk. Jiena kont gejt ma' ommi.

Meta gejna morna noqghodu ghal madwar gimgha ma' ohti Hinda u r-ragel taghha. Ahna konna gejna ghal tlett xhur.

Imbaghad sibt nikri appartament fil-Qawra minghand certu Paul Bugeja. Jiena ma' dan Bugeja sirna hbieb sew. Kien jigi ghandi ta' spiss. Imbaghad kien introducieni man-neputi tieghu Stephen Bugeja. Dan kien beda jigi ghandi ma' zijuh.

Jiena sirt hbieb ukoll ma' Stephen. Zijuh kien jipprova jqabbadna flimkien u fil-fatt wara ftit zmien Ii sirna nafu lil xulxin bdejna niffrekwentaw lil xulxin. Kien jidher Ii konna niffanzjaw lil xulxin. Dan kollu gara wara xi xahrejn Ii kont ili Malta.

Dak iz-zmien jiena kelli 25 sena u Stephen kellu xi 27 sena. Stephen kien l-ewwel boyfriend tieghi. Mill-bidunett Stephen beda jsemmi Ii xtaq jizzewwigni. Ghandi nghid Ii jiena ma rajthiex bhala ideja hazina, anzi pjuttost kont

kuntenta ghax jekk nizzewwgu stajt inkun qrib ta' huti ghaliex meta kont hawn Malta bejni u bejn ruhi bdejt nghid li jekk immur lura l-Marokk kont ser insib ruhi wahdi u kont ser niddejjaq.

L-unika problema li kellna kien li l-visa tieghi kienet ser tiskadieli ftit tal-gimghat wara li bdejna niffrekwentaw lil xulxin. Stephen qalli li din il-problema stajna nsolvuha billi nizzewwgu. Jiena kont ferhana ser ntir.

Meta ftehmna li nizzewwgu nghid li bhala preparamenti kull ma kellna naghmlu kien li nixtru c-crieket ghaliex konna ser noqghodu fil-post fejn kont qed noqghod dak iz-zmien. Jiena lbist pulit, izda ma qadtx nilbes libsa tat-tieg. Imbaghad ghamilna ikla d-dar tieghi stess u stedina tal-familja biss u jiena sajjart kollox.

Ahna honey moon ma morniex.

Nghid li fil-gurnata taz-zwieg jiena kelli naqra tad-dubbji jekk Stephen kienx lest li jghix mieghi ghal dejjem u dan minhabba li ohti Hinda kienet ghamlet kjass shih meta ghidtilha li konna ser nizzewwgu. Hi akbar minni u ghandha izjed esperjenza. Izda jiena xorta ghamilt ta' rasi ghaliex jiena hassejt li lil Stephen kont inhobbu u kont lesta li nghix mieghu.

Jiena kont naf li malli nizzewweg kien ser ikolli certi responsabbiltajiet li kont lesta li nerfa'. Nghid li kieku huti ma kienux Malta, li kieku kont aktar matura u li kieku kelli aktar esperjenzi ma' guvintur kont zgur nisma' minn ohti Hinda u ma kontx nizzewweg lill-Stephen, izda minn dak il-hin li Stephen urieni li ried jizzewweg jiena hassejt li seta' joffrili dak li kont ili nixtieq, hajja hawn Malta, vicin ta' huti u li jkolli ragel.

Kont nara problema ohra u din kienet minhabba li Stephen qabel ma zzewwigna ma kellux xoghol fis. Kont ninkwieta ghaliex kont nahseb kif konna ser nghixu jekk nizzewwgu. Hu kien iwieghdni li malli nizzewwgu kien ser ifittex impjieg fis u ghalhekk ma bdejtx ninkwieta izjed.

Ghaliha dawn ilproblemi ma kienux daqshekk kbar meta biz-zwieg kont ser inkun kuntenta.

Ahna zzewwigna fit-13 ta' Mejju, 2000, prattikament xi tlett xhur wara li kont ili hawn Malta. Dakinhar tat-tieg jiena ppruvajt inzomm ir-ragel id-dar sabiex nikkunsmaw iz-zwieg taghna, izda hu qalli li kellu jmur ix-xoghol. Jiena kont naqra offiza ghaliex minhabba r-religjon tieghi ta' Musulmana ridt nizzewweg ta' vergni u xtaqt li ngawdi naqra lir-ragel tieghi wara dan iz-zmien kollu.

Gie lura d-dar l-ghada filghodu ghal ftit hin u rega' telaq u ma raqadx id-dar. Jiena tkellimt ma' huti dwar din il-haga ghaliex kont naf li ma kienitx haga normali. Ohti Hinda qaltli biex naghti ftit cans. Din l-istess rutina damet sejra ghal kwazi gimgha u mbaghad beda ma jigix lura d-dar gurnata wara gurnata. Jiena kont nikkomunika mieghu permezz tat-telephone u kien iwieghdni li kien ser jigi d-dar, izda dam sejjer hekk ghal xahrejn shah u qatt ma gie lura.

Ohti Hinda qaltli li ma stajtx nibqa' sejra hekk u kellna mmorru nfittxuh. Ippruvajna li jighinuna l-pulizija, izda ghalxejn. Hinda mbaghad qaltli sabiex mmorru nfittxuh f’post li kellu r-Rabat. Morna flimkien u meta waslana fuq il-post fethitilna mara u staqsejniha jekk kienx hemm Stephen. Fil-pront gie Stephen u dahhalna gewwa. Qalli li din kienet id-dar tieghu u mhux fejn kont nghix jiena. Ohti bdiet tirrabbja bl-attitudni tieghu u staqsietu min kienet din il-mara, li jiena sadanittant kont gharraft bhala l-bniedma li kienet qaddet bhala xhud ta' Stephen fit-tieg taghna. Stephen qalilna li din kienet l-gharusa tieghu. Kellhom ukoll tlett itfal maghhom.

Wara dakinhar jiena ppruvajt incempillu bit-telephone u ma stajtx naqbu ghax kien bidel in-numru u ma ergajtx rajtu.

Illum jiddispjacini li ma smajtx minn ohti Hinda li kienet kontra dan iz-zwieg mill-bidunett. Hi kienet tkellmet ma' Stephen u mill-ewwel kienet qaltli li ma kienx ragel ghaz-zwieg, ghaliex lanqas hajra li jahdem ma kellu. Kien

ghadu immatur u zgur ma kienx lest li jidhol f'zwieg u ighix mieghi ghal dejjem. Izda sfortunatment jiena kont ghamja ghaliex meta gejt hawn Malta jiena hsibt li kont sibt genna tal-art, hdejn huti u z-zwieg kien l-aktar haga sabiha li setghet gratli. Pero' nammetti li jiena kelli tort sa' certu punt ghaliex tajt hafna importanza ghal dawn l-affarijiet, minflok ma qatt nezamina u niehu l-hin tieghi ma' Stephen. Ghaliex minflok sibt ruhi fiz-zwieg li dam ghal ftit sieghat u baqa' ma giex ikkunsmat."

Illi l-attrici resqet ukoll bhala xhieda bil-procedura ta' l-affidavit lil hutha li huma Hinda Darmanin u Mina Delmar.

(B) IL-KAWZA ODJERNA

Illi din hija kawza fejn l-attrici qed tallega li z-zwieg taghha mal-konvenut celebrat fit-13 ta' Mejju 2000 jigi dikjarat null u bla effett stante li hija qed tallega li (a) l-kunsens taghhom kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha; kif ukoll, (b) li l-kunsens tal-kontendenti nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi qabel xejn il-Qorti tosserva li minkejja li l-konvenut huwa kontumaci xorta wahda din il-Qorti hi obbligata li tezamina l-provi sabiex tara jekk dak allegat mill-attur jirrizultax pruvat sal-grad rikjest mill-ligi. Iz-zwieg hu istituzzjoni ferm importanti ghall-istabbilita` socjali; zwieg debitament registrat skond id-disposizzjonijiet relattivi tal-**Kodici Civili** hu presunt validu sakemm ma jigix pruvat il-kuntrarju; u anke li kieku hawn *si tratta* ta' ammissjoni ghal kollox u bla ebda kondizzjoni tat-talba attrici (**Art. 158 (2) Kap 12**) din il-Qorti ma tkunx ezonerata f'kaz ta' kawza ghall-annullament taz-zwieg milli tisma' l-provi sabiex tassigura ruhha li hemm bazi legali ghall-annullament mitlub (**"Carmel sive Charles Camilleri vs Teresa Camilleri"** – P.A. (VDG) - 3 ta' Ottubru 1995 -Cit. Nru. 1264/94).

(c). Ligi u Gurisprudenza

Illi dawn il-premessi huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cioe` **l-Att dwar iz-Zwieg.**

Illi dan l-artikolu jghid illi:-

"19. (1) B' zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:

(a) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bi vjolenza, sew fizika sew morali, jew biza';

(b) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun eskluz minhabba zball fuq l-identita` tal-parti l-ohra;

(c) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b' qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b' anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

(e) jekk xi wahda mill-partijiet tkun impotenti, sew jekk dik l-impotenza tkun assoluta jew relattiva, izda biss jekk dik l-impotenza tkun tezisti qabel iz-zwieg;

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur;

(h) jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida b' mohha, ma kelliex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg".

"(2) Bla hsara ghad-disposizzjonijiet ta' dan l-Att, azzjoni ghall-annullament ta' zwieg tista' tinbeda biss minn wahda mill-partijiet f' dak iz-zwieg, u din id-disposizzjoni tapplika wkoll jekk dik il-parti tkun inkapaci, taht xi disposizzjoni ta' ligi, li tharrek jew tigi mharrka, u f' xi kaz bhal dan l-azzjoni tista' tinbeda minn dik il-parti minkejja dik l-inkapacita`, bla hsara ghall-ghajnuna jew kondizzjoni ohra li l-Qorti jidhrilha xierqa u tordna. Meta azzjoni tkun inbdiet minn parti fi zwieg, l-azzjoni tista' titkompla minn kull wiehed mill-werrieta".

Illi dwar l-ewwel difett li l-attrici qed tikkontendi li kellhom il-partijiet meta ikkontrattaw iz-zwieg, huwa dak li hemm provdut fl-**artikolu 19 (1)(d)** u cioe`:-

"19. (1) B' zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi disposizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b' anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju il-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku (Ara f' dan is-sens "**Nicholas Agius vs Rita Agius gia Caruana**" – P.A. (VDG) deciza fil-25 ta' Mejju, 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku intrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-

zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista ***Colagiovanni***:-

"*Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" … … … richiede una capacita` intelletuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che … … … si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita*" (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia inghad, b' immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju id-dottrina u l-gurisprudenza *"non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscienza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena*" (***Pompedda, M.F.,*** **Il Consenso Matrimoniale in Grocholewski – Pompedda – Zagglia, Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico** (Padova, 1984), p. 46).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega ***Bersini***, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"*La piena avvertenza e il deliberato consenso … … … La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva … … … La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto*

da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)" (***Bersini, F.,*** **Il Diritto Canonico Matrimoniale** (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wiehed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

"*Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovra' essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed e` ordinato all' assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l' esistenza con un contratto perpetuo e irrescendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non e` sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di*

giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovra` ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio". (*ibid.* pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli:-

"*… … ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole*" (***Pompedda, M.F.,*** **Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi biex tikkonkludi fuq din it-tema, il-Qorti taghmel referenza ghas-segwenti esposizzjoni ta' ***Viladrich***:-

"*Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as*

well as to the procreation and education of the offspring” (***Viladrich, P.J.,*** **Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku **(Can. 1095[3])** tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda impossibilita` li wiehed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibilita` vera f' dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifika fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` *"di intendere e/o di volere*". "*L' incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*", jghid il-Bersini, "*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi … … … che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso".* (*op. Cit*., p. 99).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u invarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *"the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics".* (***Viladrich, P.J.,*** *op. Cit., p. 687*).

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *("colorem habens, substantiam vero nullam")* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif mgharuf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazjoni totali jrid jigi ippruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivamenf eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine".*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u internament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".*Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech" (**P.A.14 ta' Awissu1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jghati l-kunsens matrimonjali izda ikun internament u b'att posittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie insenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p.912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero".

Illi kif inghad fis-sentenza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, alavolja hu kapaci jaghti il-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cioe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cioe' saret simulazzjoni parzjali".*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19(1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg.

Illi ghal dak li jolqot l-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga",* u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A.(NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubilita' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied".* L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"Consortium Vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cioe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilita` tal-familja. Kif qalet il-Prim'Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

“Jekk din il-”Consortium Vitae” hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-“Consortium Vitae” tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilita’ tal-familja.”

Illi fil-fatt l-element ta’ l-indossubilita’ taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta’ u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresuponi *‘iuris tantum’* dan l-element ta’ indossolubilita’ fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, ***J. Edwards Hudson*** (*op.cit* p164-165), jispjega car li *“indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power”.*

Illi wkoll, ***D.J. Burns*****,** fil-kummentarju tieghu (***D.J. Burns***, **Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary.** pg.151) jghid li *“it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indossolubilita’) *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract.”*

(D) APPREZZAMENT TAL-PROVI

Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in ezami jirrizulta mill-provi prodotti li l-kontendenti hadu d-decizjoni li jizzewgu bl-iskop uniku li l-attrici tkun tista’ takkwista *visa* biex tghix hawn Malta u ghal xejn izjed, u fil-fatt wiehed jaghmel referenza ghall-affidavit estensiv ta’ l-attrici, u tax-xhieda minnha prodotti fejn dan jinsab konfermat.

Illi apparti minn dan pero` din il-Qorti ma tistax tinnota li l-konvenut bl-ebda mod ma kien jidher interessat li jghix ma’ l-attrici, u bizzejjed jinghad li wara l-formalita` tac-cerimonja taz-zwieg jidher li l-istess konvenut lanqas biss qatt raqad fir-residenza ta’ l-istess attrici u wkoll jidher li dan iz-zwieg lanqas biss gie kkonsmat. Din il-versjoni tidher inkredibbli, pero` dan huwa li jirrizulta b’mod car mill-provi, senjatament dik ta’ l-attrici u korroborata mix-xhieda ta’ Hinda Darmanin u Mina Delmar.

Illi fid-dawl tal-premess il-Qorti tirreferi ghal diversi sentenzi li hi tat dwar zwieg ta’ konvenjenza fosthom: “**Mark Fenech vs Dr Vincent Galea pro et noe”** (P.A. (RCP) 28 ta’ Mejju 2003 – Cit Nru 1119/01/RPC); “**Francesco Messina vs Claire Messina”** (P.A. (RCP) 29 ta’ Mejju 2003 - Cit Nru 1038/02/RCP); “**Mary el Metwaly vs Adil Ibrahim el Metwaly”** (P.A. (RCP) 24 ta’ Ottubru 2002 – Cit Nru 1820/96/RCP); “**Stephanie Vella vs James Strathmore Thomson**” (P.A. (RCP) 30 t’April 2003 – Cit Nru 2128/99/RCP); u “**Lucienne Barka vs Dr Beppe Fenech Adami pro et noe**” (P.A. (RCP) 31 t’Ottubru 2002 – Cit Nru 890/01/RCP), fejn inghad li la darba l-iskop tal-partijiet kien unikament sabiex wahda mill-partijiet, bhal dan il-kaz jakkwistaw l-i*status* ta’ mizzewgin biss bi skop li wahda minnhom takwista l-*visa* u l-*freedom of movement* f’dan il-pajjiz, dan ma jkun zwieg xejn, izda zwieg simulat abbazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (f)** u fil-maggioranza tal-kazi dan juri wkoll nuqqas ta’ deskrizzjoni tal-partecipanti fil-hajja mizzewga u ghalhekk tali zwieg jikkwalifika ghan-nullita tieghu anke abbazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255**.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenut **tilqa’ t-talba attrici** b’dan illi:

(i) Tiddikjara iz-zwieg li sar bejn il-partijiet fit-13 ta' Mejju, 2000 null u bla ebda effett *ai termini* ta' l-**Artikolu 19(1d)**

u 19(1f) ta' l-Att XXXVII tal-1975 li Jirregola z-Zwigijiet ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

--------------------------------TMIEM--------------------------------